
Co Čech, to Mgr.

Co Čech, to Mgr.

Mladá fronta Dnes, 04.01.2010, autor: RADKA WALLEROVÁ

Kde se vzala česká touha po titulech, co všechno způsobuje a jak se s ní vyrovnat

Jsem přece profesor! Dotčený hlas známého odborníka, kterého nedávno kvůli článku oslovila redakce MF DNES coby pouhého doktora, dal jasně najevo, jak důležitá pro něho jeho profesura je. Budiž, šlo o náročný obor a také o titul, který skutečně má nějakou váhu už proto, že není snadné ho získat.

Ale lidé lpí i na titulech mnohem běžnějších - k vidění tak jsou vizitky, kde si dotyčný zároveň uvede magistra i bakaláře, a domovní zvonky plné inženýrů a kandidátů věd. Aniž by se samozřejmě dalo zjistit, jak dotyční k těmto titulům přišli či kým ve skutečnosti ve své profesi jsou.

Zde leží vdova po vládním radovi "Česká společnost je stále oslňována tituly před a za jménem. Vždycky si to připomenu, když jdu po Vínohradském hřbitově v Praze a vidím tu i onde z dob Rakousko-Uherska nápisy o tom, že tam leží ‚vdova po vrchním vládním radovi‘ a podobně. Česká touha po titulech mi dnes připadá trochu archaická a podle mne musela být i jednou z příčin, které poháněly lidi za urychlenými tituly na západě Čech," míní profesor Rudolf Haňka, který působí na Vysoké škole ekonomické i na britské univerzitě v Cambridgi a podílí se rovněž na chystané reformě terciárního vzdělávání. Soudí rovněž, že nebude dlouho trvat a bude velmi záležet na tom, která univerzita člověku udělila tu či onu akademickou hodnost, ať již půjde o doktoráty či profesury.

Podobně vidí českou lásku k titulům i další profesor, psychiatr Cyril Höschl, uznávaný odborník, který mimo jiné vede Psychiatrické centrum v Praze. "Je to pseudorespekt, který umožňuje i outsidersům nadebhnout si společenskou prestiž bezpracnou zkratkou. Doktor jako doktor, hlavní je výsledek, nikoli způsob získání," říká Cyril Höschl. Podle něj takovým lidem vyhovuje možnost získat titul snadno, mluví dokonce o inflaci povrchního vzdělávání, která vede ke znehodnocení titulů. "Takže se časem stávají směšnými, jako třeba MBA čili mladý blbý arogantní," říká Höschl s nadsázkou.

Stejný titul, různá obtížnost Aby byla věc ještě složitější, přicházejí čas od času reformy, které tituly trochu pozmění - krom zavedení bakalářského a magisterského studia naopak zanikl například kandidát věd neboli CSc. Vědci mohou místo toho ke svému titulu přidat ještě PhD. neboli doktora věd, ale opět -velmi záleží na oboru, v němž se ho snaží dotyčný dosáhnout. "Když vidíte, jak těžko se takový titul získává například v oboru neurověd v Praze a jak snadno na všelijakých pseudooborech jinde po republice, je vám jasné, že když se nic nestane, postihne tento titul stejný osud jako jeho předchůdce," komentuje uznávaný psychiatr. Sám vidí dvě možnosti, jak z toho ven - buď nápravu v systému udělování titulů, nebo naopak jejich ignorování v běžném životě.

Jako třeba v Británii. "V Anglii se na tituly moc nehledí, ale i tak se například v životopisech vždy uvádí, od které univerzity člověk akademickou hodnost dostal," přibližuje tamní situaci Rudolf Haňka. Protože velké rozdíly mezi školami existují i tam. Mimochodem, v Británii je běžné vysokoškolské studium jen tříleté, na rozdíl od zdejšího pětiletého - studuje se tam totiž mnohem intenzivněji. To, jak Čechům na jejich titulech záleží, ukázal mimo jiné podzimní skandál s podvodným studiem magistrů a doktorů na plzeňských právech - v následné diskusi o tom, co všechno, jak a proč lidé studují, se ukázalo, že mnohým jde jen a jen o to, aby měli vysokou školu, protože to prostě vypadá lépe. Ale nejen to. "Přibývá pragmaticky uvažujících uchazečů. Nelze se divit policistům a úředníkům, že se snaží vyhovět služebním předpisům a co nejrychleji si doplnit vzdělání. Je třeba rozlišovat mezi titulovými fetišisty, sběrateli hodností a těmi, kteří diplom potřebují, aby si udrželi místo," napsal na toto téma vMF DNES Karel Helman, vedoucí katedry jazyků a společenských věd na Soukromé vysoké škole ekonomických studií.

V Česku je skutečně zatím dost jedno, na jaké škole magistři a jim podobní své tituly získali, ale plzeňský případ a další podobné ukázaly, že mezi školami jsou tak propastné rozdíly, že je načase, aby se o to třeba zaměstnavatelé zajímat začali. Ostatně právě o absolventy plzeňských práv už moc zájem není, a to navzdory tomu, že mnozí jistě i tuhle školu studovali poctivě.

Skončí létající profesori?

Jenže o poctivosti svého studia jsou přesvědčeni i mnozí z těch, kdo studují jiné školy, které sice mají v názvu slovíčko "vysoká", nebo dokonce "univerzita", ale jinak nároky škol hodných toho jména nesplňují. A to přesto, že mají příslušné povolení. "Při udělování akreditace studijnímu programu posuzuje Akreditační komise i formu studia.

Studijní plány akreditovaných studijních programů, které jsou uskutečňovány v kombinované formě studia, nejsou méně kvalitní nebo méně náročné než studijní programy s prezenční formou studia," uvedl Ondřej Gabriel z tiskového odboru ministerstva školství. Praxe je však jiná, stačí promluvit třeba s šéfkou akreditační komise Vladimírou Dvořákovou - některé školy zřizují například pobočky, na které už se nároky slíbené v akreditaci nevztahují.

Opisující neurochirurg Jedna věc je úroveň studia na pochybných školách, další pak úroveň českého vysokého školství jako takového. Škol nabízejících vysokoškolské vzdělání je už tolik, že skoro ani není možné, aby dokázaly zajistit kvalitní vzdělání. "Je těžké si představit, že středně velká země jako Česká republika má k dispozici tolik dobrých akademických pracovníků, aby si mohla dovolit adekvátně personálně obsadit tolik vysokých škol. Vede to potom k ,létajícím profesorům', což jsou profesori, kteří mají hlavní pracovní úvazek na jedné vysoké škole a k tomu mají zlomkové úvazky na řadě jiných vysokých škol, jimž pak svojí osobností garantují jejich výuku," upozorňuje Rudolf Haňka. Stačí vše vyčíslit - v České republice je přes sedm desítek vysokých škol na deset milionů obyvatel, v Británii 133, ale na 60 milionů lidí. "V přepočtu by tomu tedy odpovídalo asi tak 22 vysokých škol na celou Českou republiku," vyčísluje Haňka. Sám je pro to, aby každý vysokoškolský učitel směl garantovat výuku pouze na jediné škole.

Karlova univerzita je jedinou univerzitou z novějších států EU, která se vešla do první stovky nejlepších evropských univerzit. Jenže její umístění není oslnivé. Umístila se mezi 81. a 123. místem v Evropě a 203. a 304. místem v celkovém pořadí světových univerzit. Jak by dopadly ostatní zdejší školy? "Obávám se, že svou pozici spíše ztrácíme než zlepšujeme a že množství nových vysokých škol s mnohdy obskurními obory úroveň vysokoškolského vzdělávání skutečně devaluje. Představa, že co Čech, to alespoň magistr, je nesmyslná a nebezpečná. Pro všechny," komentuje celkovou úroveň škol Höschl. Sám je pro to, aby vysokoškolské vzdělání bylo dostupné a nakonec i získatelné pro každého, kdo je k němu disponován. Ale za celospolečenský podvod považuje udělování titulů lidem, kteří na školu nemají, případně ji nikdy nestudovali. Uvedl příklad neurochirurga, který by operoval, aniž to někdy pořádně natrénoval, protože přijímačky na medicínu z kamarádství obešel, studium "opsal" a státnice mu dali ze soucitu. "Je zajímavé, že to by asi nikdo u sebe nepřipustil; ale že vysoké školy chrlí právě takové právníky či ekonomy, to nikoho celkem nepobuřuje. Jako kdyby tím společnost dávala najevo, že u těchto oborů je to vlastně jedno," uvažuje Cyril Höschl. Jisté je, že české vysoké školství čekají další změny. Naznačila to i resortní ministryně Miroslava Kopicová, která požaduje důkladnější prověrku podezřelých škol. Světlo světa zřejmě spatří nový vysokoškolský zákon, případně lze čekat další novelizaci toho stávajícího. Podle Haňky jsou Česká republika spolu se Slovenskem jedinými státy v Evropě, které se nepřizpůsobily modernímu vývoji vysokého školství tak jako například sousední státy. "Rakousko novelizovalo svůj vysokoškolský zákon v říjnu letošního roku a myslím si, že bychom se z něj mohli velmi dobře poučit. Obzvláště pokud se týká systému samosprávy a vnitřního řízení univerzit. Dánský systém je podobný stejně jako řada dalších," říká profesor Haňka, který se rovněž podílí na reformě vysokého školství. Podle něj je potřeba se zaměřit mimo jiné právě na efektivnost vysokých škol, hodnocení jejich kvality a podobně. "Chce to čas a trpělivost. Čas proto, že to není jednoduché, a trpělivost proto, že se to dotýká mnoha aktérů vysokoškolského vzdělávacího procesu a bude nutné někdy najít kompromisy a vybudovat konsenzus. Zeptejte se mě příští rok. Pak snad budu vědět více," uzavřel. Česká společnost je stále oslňována tituly. Touha po nich je trochu archaická. Umožňuje i outsidersům získat zkratkou značnou prestiž.